Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 7. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1463/97, ECLI:CZ:NS:1999:2.CDON.1463.1997.1

Číslo: 13/2001

Právní věta:

Za škodu na dopravních prostředcích, umístěných v garážích a jiných podnicích podobného druhu, odpovídá provozovatel (§ 435 obč. zák.) bez zřetele k tomu, jaký je jeho předmět podnikání; tato okolnost není významná ani z hlediska, zda jde o exces pracovníka podle § 20 odst. 2 obč. zák.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 21.07.1999

Spisová značka: 2 Cdon 1463/97

Číslo rozhodnutí: 13

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením K r a j s k é h o s o u d u v Plzni ze dne 31. 10. 1994 byl zrušen rozsudek O k r e s n í h o s o u d u v Karlových Varech ze dne 16. 3. 1994, jímž byla zamítnuta žaloba na zaplacení částky 207 230 Kč s příslušenstvím a rozhodnuto o náhradě nákladů řízení. Odvolací soud vytkl soudu prvního stupně nesprávný procesní postup spočívající v tom, že věcně rozhodl proti žalovanému (hotel D. v K. V.), který nemá právní subjektivitu, a že se nevypořádal s rozšířením žaloby proti akciové společnosti B. 1.

Okresní soud poté, co usnesením připustil záměnu účastníků na straně žalované, rozsudkem ze dne 21. 2. 1996 uložil žalované, aby žalobkyni zaplatila částku 207 230 Kč s příslušenstvím, a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky. Vyšel ze zjištění, že syn žalobkyně F. V. po dohodě s Ing. F. G., personálním vrátným hotelu D. v K. V., zaparkoval za přítomnosti svého známého S. T. osobní motorové vozidlo VW – Golf ve vlastnictví žalobkyně na hlídaném parkovišti před hotelem, jehož provozovatelem je žalovaná. Odtud bylo v noci z 26. na 27. 2. 1993 vozidlo odcizeno. Soud prvního stupně s odkazem na ustanovení § 421, § 433 a § 436 obč. zák. dovodil odpovědnost žalované za ztrátu vozidla žalobkyně s odůvodněním, že bylo prokázáno, že parkování aut jiných osob než hotelových hostů nebylo vedením hotelu zakázáno.

K odvolání žalované krajský soud rozsudkem ze dne 22. 11. 1996 rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odpovědnost žalované podle ustanovení § 433 obč. zák. vyloučil na základě závěru, že žalobkyně ani její syn nebyli hosty ubytovanými v hotelu D. Protože kolaudační rozhodnutí zní na "parkoviště s asfaltovou úpravou pro osobní vozy pro lázeňský hotel D." a protože provozování hlídaného parkoviště nemá žalovaná uvedeno v předmětu podnikání v obchodním rejstříku, nemůže být dána její odpovědnost podle ustanovení § 435 obč. zák. Podle odvolacího soudu žalovaná za škodu neodpovídá ani podle ustanovení § 420 odst. 2 obč. zák., neboť její pracovník Ing. G. překročil svoji pravomoc vyplývající z pracovní smlouvy, když povolil zaparkovat vůz na hotelovém parkovišti, což muselo být synovi žalobkyně známo.

Žalobkyně v dovolání namítá, že obsah předmětu činnosti uvedený v obchodním rejstříku není podstatný pro odpovědnost žalované, která za škodu odpovídá z toho důvodu, že činnost hlídaného parkoviště fakticky provozovala. Podle názoru dovolatelky odvolací soud nepřihlédl dostatečně k výpovědi svědka M. C., z níž tyto skutečnosti vyplývají. Přitom pro odstup doby již ze současného stavu parkoviště není možné dovodit jeho dřívější charakter. Navrhla, aby dovolací soud "vyhověl jejímu návrhu, jak jej vyjádřil ve svém rozhodnutí" soud prvního stupně.
Žalovaná navrhla, aby dovolací soud dovolání zamítl. Odpovědnost za škodu podle jejího názoru nelze dovodit především proto, že žalovaná není provozovatelem garáže ani jiného podniku podobného druhu a že F. V. ani S. T. nebyli hosty hotelu D. Hotelové parkoviště je jen vyhrazenou plochou k parkování, která není střežena ani uzavřena, což podle žalované vylučuje aplikaci § 435 obč. zák.

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání, které je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř., bylo proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř., a po přezkoumání věci podle § 243a odst. 1, věty první, o.s.ř. dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné. Proto rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 433 odst. 1 obč. zák. provozovatel poskytující ubytovací služby odpovídá za škodu na věcech, které byly ubytovanými fyzickými osobami nebo pro ně vneseny, ledaže by ke škodě došlo i jinak. Vnesené jsou věci, které byly přineseny do prostor, které byly vyhrazeny k ubytování nebo k uložení věcí, anebo které byly za tím účelem odevzdány provozovateli nebo některému z pracovníků provozovatele. Podle odstavce druhého tohoto ustanovení, je-li s provozováním nějaké činnosti zpravidla spojeno odkládání věcí, odpovídá ten, kdo ji provozuje, fyzické osobě za škodu na věcech odložených na místě k tomu určenému nebo na místě, kam se obvykle odkládají, ledaže by ke škodě došlo i jinak.

Tato úprava odpovědnosti za škodu způsobenou na vnesených nebo odložených věcech rozlišuje dva různé případy – odstavec první citovaného ustanovení se týká výslovně poskytovatelů ubytovacích služeb (zpravidla na základě smlouvy o ubytování podle § 754 a násl. obč. zák.) a dopadá na věci, které ubytovaný v souvislosti s ubytováním tzv. vnese do prostor k tomu určených, odstavec druhý pokrývá případy výkonu takových činností, při kterých zákazník zpravidla není ubytován, nicméně je za účelem využití poskytované služby nucen na určitou, většinou poměrně krátkou dobu přerušit dohled nad svými věcmi a tzv. je odložit.

V posuzovaném případě vyšel odvolací soud ze skutkového zjištění (jeho správnost není k této otázce dovoláním zpochybněna), že žalobkyně nebyla v hotelu provozovaném žalovanou ubytována a že ona ani její syn vozidlo na hotelovém parkovišti nezaparkovali v souvislosti s využitím jiných služeb poskytovaných žalovanou. Zcela správně tedy odvolací soud dovodil, že odpovědnost žalované za

škodu na věcech vnesených či odložených ve smyslu ustanovení § 433 obč. zák. je vyloučena.

Podle ustanovení § 435 obč. zák. stejně jako provozovatel poskytující ubytovací služby odpovídají i provozovatelé garáží a jiných podniků podobného druhu, pokud jde o dopravní prostředky v nich umístěné a jejich příslušenství.

Za provozovatele garáže či jiného podniku podobného druhu, tedy takového zařízení, kde umísťování dopravních prostředků vyplývá z povahy a obsahu závazkového vztahu mezi provozovatelem a zákazníkem (např. hlídaná parkoviště, úschovny, apod.), je třeba považovat toho, kdo objektivně disponuje k tomu způsobilým zařízením a kdo zároveň za použití takového zařízení fakticky vyvíjí kvalifikovanou činnost spočívající v umístění a následném zabezpečení věcí. Vedle posouzení technických parametrů takového zařízení (zpravidla půjde o parkoviště, které je buď oploceno či obestavěno, anebo, jde-li o nechráněnou plochu, je osobně, monitorováním či jiným technickým způsobem střeženo), je rozhodující i zjištění, zda v konkrétním případě šlo právě o výkon činnosti nesoucí rysy provozu hlídaného parkoviště či obdobného zařízení, nebo zda žalovaná nabízela pouze možnost zaparkování na k tomu vyhrazené ploše. Zda je povinná osoba provozovatelem hlídaného parkoviště, nelze bez dalšího dovozovat pouze z obsahu kolaudačního rozhodnutí k předmětné ploše ani z toho, jak je vymezen předmět činnosti v obchodním rejstříku.

Okolnost, že provozování hlídaného parkoviště je uvedeno v obchodním rejstříku, má význam z hlediska administrativního, nikoliv občanskoprávního. Žádné ustanovení právního řádu totiž nedává rozsah činnosti vymezený v obchodním rejstříku (ale též v živnostenském oprávnění apod.) do souvislosti s občanskoprávními úkony a s případným překročením rozsahu činnosti nespojuje neplatnost právních úkonů (vymezení předmětu činnosti je důležité např. z hlediska odborné nebo jiné způsobilosti k provozování živnosti podle § 7 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění předpisů pozdějších, z hlediska zákazu činnosti, týkajícího se provozování živnosti v oboru nebo příbuzném oboru podle § 8 odst. 5 a § 22 odst. 3 citovaného zákona apod.). Tím spíše pak jednání podnikatelského subjektu nad rámec vymezeného předmětu činnosti nemůže omezovat podmínky odpovědnosti za škodu, jsou-li jinak splněny ve smyslu obecných či zvláštních ustanovení předpisu. Zjišťovat, zda jde o provozování činnosti spojené s odpovědností podle § 435 obč. zák., nelze proto pouze z formálního vymezení předmětu činnosti v obchodním rejstříku či v jiné evidenci, nýbrž je třeba vycházet i z obsahu konkrétního smluvního ujednání mezi účastníky. Obdobné platí i pro způsob užívání nemovitosti, uvedený v kolaudačním rozhodnutí. Odpovědnost žalované za škodu podle citovaného ustanovení může být proto vyloučena jen v případě, že na předmětné ploše neprovozovala činnost hlídaného parkoviště, nebo že ujednání účastníků k poskytnutí takové služby nesměřovalo.

Podle ustanovení § 20 odst. 2 obč. zák. za právnickou osobu mohou činit právní úkony i jiní její pracovníci nebo členové, pokud je to stanoveno ve vnitřních předpisech právnické osoby nebo je to vzhledem k jejich pracovnímu zařazení obvyklé. Překročí-li tyto osoby své oprávnění, vznikají práva a povinnosti právnické osobě jen pokud se právní úkon týká předmětu činnosti právnické osoby a jen tehdy, jde-li o překročení, o kterém druhý účastník nemohl vědět.

Vzhledem k tomu, že nárok žalobkyně na náhradu škody je skutkově odůvodněn tím, že jí bylo odcizeno vozidlo z hlídaného parkoviště provozovaného žalovanou, a nikoliv tím, že by se pracovníci žalované dopustili konkrétního protiprávního jednání, v jehož důsledku vznikla škoda, není posouzení toho, zda jednání Ing. G. zavazovalo žalovanou ve smyslu ustanovení § 20 odst. 2 obč. zák., významné z hlediska obecné odpovědnosti za škodu podle § 420 obč. zák. (protiprávní jednání vedoucí ke vzniku škody není tvrzeno, ani v řízení prokazováno), nýbrž je určující pro případnou odpovědnost podle § 435 obč. zák. Pokud by totiž bylo zjištěno, že žalovaná v předmětné době (bez ohledu na předmět činnosti či kolaudační rozhodnutí) provozovala hlídané parkoviště, musí soud zkoumat, zda žalobkyně se po jednání svého syna s Ing. G. stala osobou účastnou na této činnosti žalované a tedy

participující i na její odpovědnosti za škodu z toho plynoucí podle § 435 obč. zák., či nikoliv. Žalovanou by jednání jejího zaměstnance zavazovalo (a to i s důsledky její odpovědnosti podle § 435 obč. zák.) tehdy, jednal-li v rozsahu svých oprávnění plynoucích z jeho pracovního zařazení; v opačném případě pouze za současného (kumulativního) splnění dvou podmínek – jednak pokud syn žalované o překročení oprávnění nevěděl, jednak pokud se jednání Ing. G. týkalo předmětu činnosti žalované. Ani zde není předmětem činnosti míněn rozsah činností vymezený v obchodním rejstříku či jiné listině administrativního významu, nýbrž jde o vlastní skutečně provozovanou a vůči třetím osobám adresovanou činnost žalované. Právní závěry v této otázce musí soud učinit na základě skutkového zjištění získaného podrobným zhodnocením všech provedených důkazů.

Z uvedeného vyplývá, že právní názor odvolacího soudu, podle nějž žalovaná nemůže odpovídat za škodu podle ustanovení § 435 obč. zák. právě proto, že provozování hlídaného parkoviště nemá zaneseno v obchodním rejstříku jako předmět činnosti, není správný. V důsledku toho není správný ani jeho rozsudek; dovolací soud jej proto zrušil (§ 243b odst. 1, část věty za středníkem, o.s.ř.) a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta první, o.s.ř.).